

Lesbrief basisonderwijs

Doelgroep: middenbouw en bovenbouw
Thema's: poëzie, spelen met taal, dieren, natuur, filosofie

Een wonderprachtig dier is een poëziebundel met 366 verrassende, humorvolle, ontroerende en filosofische dierengedichten: voor elke dag van het jaar één, inclusief schrikkel-dag. Met deze bundel ontdekken kinderen hoe grappig of juist ontroerend gedichten kunnen zijn.

In deze lesbrief staan kijk-, lees- en schrijfopdrachten waarmee leerlingen zelf kunnen spelen met taal en poëzie én dierengedichten leren schrijven.

TIEN WEETJES OVER (DIEREN)GEDICHTEN

- 1 Een gedicht kan elke vorm hebben: verhaaltje, instructie, recept, informatietekst.
- 2 Een gedicht heeft meestal korte zinnen.
- 3 Woorden in een gedicht kunnen rijmen, maar dat hoeft niet.
- 4 Een dichter speelt met letters, woorden en klanken.
- 5 In een gedicht kun je spelen met vormen.
- 6 In een gedicht kan alles. Een mier kan schrijven, een wolk kan dansen.
- 7 In een gedicht is het ritme van zinnen belangrijk.
- 8 In een gedicht zit vaak een gevoel, gedachte of grap.
- 9 In een gedicht komt vaak herhaling voor.
- 10 De titel van een gedicht is belangrijk.

OPDRACHT 1: RIJMENDE LETTERS

Een dichter speelt met letters en klanken.
Bijvoorbeeld door twee woorden achter elkaar
met dezelfde letter te laten beginnen. Dat heet
beginrijm. Kijk bijvoorbeeld naar het gedicht
over walvissen van Benjamin Sercu op
5 januari. In de eerste zin schrijft de dichter:
Ze zinken (twee keer een **z**). En de tweede zin:
longen vol liedjes van lucht (drie keer een **l**).

A → LEZEN

Lees de titel en de eerste drie regels van het
gedicht van Ted van Lieshout op 21 maart
hardop. Welk beginrijm herken je? (**Holland**
huis – slak slome slijmerd – huis op hol.)
Lees nu het hele gedicht.

B → BESPREKEN

Waar gaat het gedicht voor jou over?
Wat vind je van het gedicht? Leg uit aan de
hand van een paar voorbeeldzinnen uit het
gedicht.

C → ZELF SCHRIJVEN

Neem een dier in gedachten. Schrijf er nu
een woord voor of achter dat met dezelfde
letter begint. Bijvoorbeeld: kinderachtig
konijn, of: het konijn knaagt.
Maak een dierengroepsgedicht: schrijf het
verzonnen beginrijm van alle leerlingen
onder elkaar op het bord. Verzin met elkaar
een goede titel.

OPDRACHT 2: DIERENGELUIDENGEDICHT

De klanken en de herhaling van dieren-
geluiden werken goed in een dierengedicht.

A → LEZEN

Lees het gedicht van Harriët van Reek op 27
januari over een dolfijn hardop. Spreek elke
‘pats’ extra duidelijk uit.

B → BESPREKEN

Hoe klinkt het gedicht?
Hoe komt dat volgens jou?

C → ZELF SCHRIJVEN

Dichten leer je ook door een dichter na te
doen. Je gaat nu het gedicht ‘Dolfijn’ imite-
ren. Kies je lievelingsdier. Schrijf de naam
van dat dier op. Dat is de titel van je gedicht.

Neem het schema onder aan de pagina over
en vul het in aan de hand van de volgende
opdrachten: fantaseren mag!

- 1 Vul je lievelingsdier in (dit is de titel van
je gedicht).
- 2 Vul je lievelingsdier nog een keer in.
- 3 Schrijf hier een plek gecombineerd met
een voorzetsel op (bijvoorbeeld op een
zebrapad, in een boomhut).
- 4 Schrijf hier een zin over een geluid dat je
dier maakt. Herhaal de zin een paar keer.
- 5 Schrijf hier de naam van de dichter. Dat
ben jij!

[1] _____

Als ik een wens mocht doen, zou ik wensen dat ik een [2] _____ was

[3] _____

[4] _____

tot het donker wordt. _____

[5] _____

OPDRACHT 3: VORMGEDICHT

Een dichter kan ook spelen met vorm.
De dichter schrijft de dichtregels in de vorm
van het dier waar het gedicht over gaat.

A → KIJKEN

Kijk naar het gedicht van Ted van Lieshout
op 11 februari en het gedicht van Jan de Bas
op 17 maart zonder de gedichten te lezen.

B → LEZEN EN BESPREKEN

Over welke dieren gaan de gedichten?
(Slang en giraffe.) Lees de twee gedichten nu.
Wat vind je van de gedichten? Leg uit waar-
om. Welk gedicht spreekt jou het meest aan?
Leg ook uit waarom.

C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier waarover jij wilt schrijven.
- Schrijf nu eerst op een kladblaadje woorden en korte zinnen over jouw dier, bijvoorbeeld: eigenschappen, uiterlijk, geluiden, voedsel, leefplek, bewegingen, vrienden, vijanden, gedachten.
- Omcirkel de woorden of zinnestjes die je wilt gebruiken. Kijk of je beginrijm kunt maken. Zet die woorden bij elkaar. Kijk ook of er rijmwoorden bij zitten. Die kun je ook bij elkaar zetten.
- Schets met potlood de omtrek van jouw dier. Schrijf de woorden en zinnestjes er met potlood in. Daarna kun je je vormgedicht inkleuren en de woorden overtrekken.

OPDRACHT 4: VRAAGGEDICHT

Een gedicht kan op een verhaaltje lijken.
Het kan overal over gaan.

A → LEZEN EN KIJKEN

Bekijk de illustratie bij het gedicht van Gerard Berends op 10 december. Lees daarna het gedicht.

B → BESPREKEN

Het gedicht is een verhaaltje over een nieuwsgierige kat, maar dan in dichtvorm. Vind je dit een leuk gedicht? Waarom is het een gedicht en geen verhaaltje? Wat zijn de verschillen? Verzin een titel voor het gedicht.

C → ZELF SCHRIJVEN

- Stel je een dier voor dat heel nieuwsgierig is. Bedenk op welke plek jouw dier is en waar het nieuwsgierig naar is. Wat ziet, hoort, voelt of ruikt hij? Waar denkt hij aan?
- Schrijf nu je gedicht.
- Eindig je gedicht met een vraag.
- Bedenk tot slot een grappige titel en schrijf die boven je gedicht.

OPDRACHT 5: WONDERPRACHTIG DIERENGEDICHT

Schrijf je eigen wonderprachtige dierengedicht.

A → LEZEN

Lees het gedicht van Kees Spiering over de giraffe op 16 maart. In dit gedicht beschrijft hij waar hij aan moet denken als hij echt goed naar een giraffe kijkt.

B → BESPREKEN

Noem twee dingen die je origineel vindt aan het gedicht. Noem ook het woord dat jij het leukst vindt.

C → ZELF SCHRIJVEN

- Bedenk een dier dat jij wonderprachtig vindt. Schrijf dat dier als titel boven je gedicht. Schrijf nu de eerste drie regels over van het gedicht 'Giraffe'. Vervang het woord 'giraffe' in zin 2 door jouw eigen dier.
- Zoek in een boek of op internet een plaatje van jouw dier. Kijk heel goed naar het dier en beschrijf het dier precies.
- Waar doet het je aan denken? Schrijf dat ook op.
- Schrijf nu je eigen wonderprachtige dierengedicht.
- Sluit je gedicht af met de zin:
Een wonderprachtig dier.

OPDRACHT 6: TOEVALGEDICHT

Sla de dichtbundel open en wijs met je ogen dicht een woord aan. Doe dat nog vier keer. Je hebt nu vijf woorden. Schrijf nu een dierengedicht waarin je deze vijf woorden verwerkt. Kies een verrassende titel.

